

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr **WIELKOPOLSKIE**

6173

1. Obiekt

WODOCIĄGOWA WIEŻA CIŚNIENIA - kolejowa

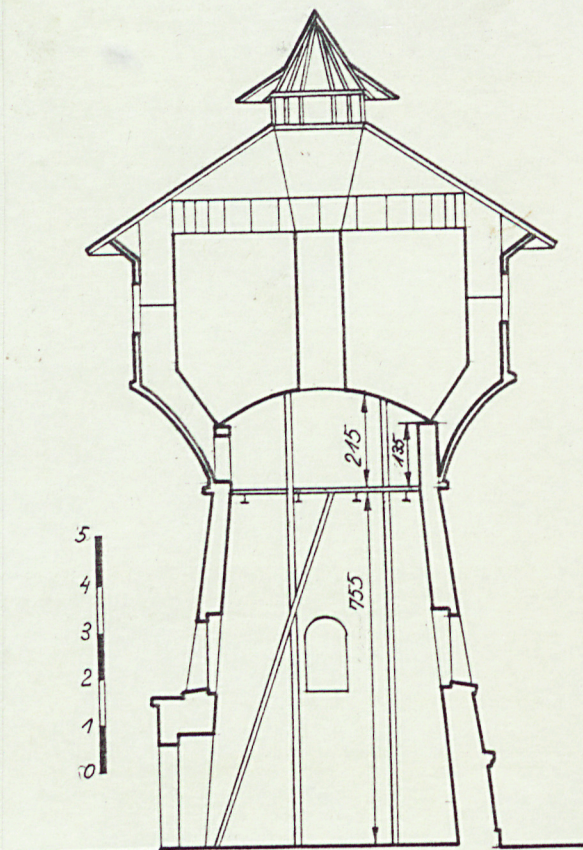
2. Czas powstania

1900

3. Miejscowość

KOŚCIAN

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

Stacja Kolejowa PKP Kościan

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo leszczyńskie

gmina Kościan

pow. kościan

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975

województwo poznańskie

powiat Kościan

8. Właściciel i jego adres

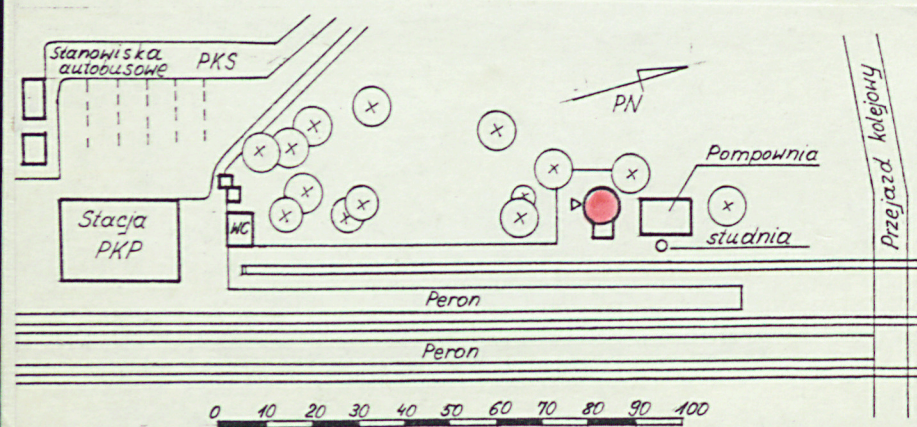
Oddział Budynków PKP Leszno
Leszno, Dworzec Kolejowy PKP

9. Użytkownik i jego adres

Oddział Urządzeń Technicznych
Lokomotywnia Leszno
Dworzec Kolejowy PKP Leszno

10. Rejestr zabytków

Nr data

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Wieża wodna usytuowana w linii torów kolejowych, na terenie ujęcia wody, w pobliżu budynku przepompowni i dworca kolejowego, na przedłużeniu peronu 1.

Na budowlę składają się: ceglany trzon wieży, stalowy zbiornik wody i osłona zbiornika przykryta dachem (głowica wieży).

Materiał: Wieżę posadowiono na pierścieniowej ławie fundamentowej. Trzon wykonano z cegły pełnej, klinkierowej, na zaprawie cementowo-wapiennej; wewnątrz tykowanej i bielonej, z zewnątrz spoinowanej. Zbiornik wieżowy wody stalowy, nitowany, z dnem wklęsłym typu Intze, osadzony na kamiennym pierścieniu obiegającym koronę trzonu i drugim, stalowym. Ściana osłonowa zbiornika betonowa (zbrojona siatką Rabitza) na szkieletowej konstrukcji wykonanej z kątowników i płaskowników stalowych. Ze zbiornikiem związana stalową konstrukcją pomostu roboczego - obejścia, szer. ok. 60cm. Strop podzbiornikowy wykonany z grubych desek (5cm), ułożonych na stalowych szynach. Konstrukcja dachu mieszana. Szkielet konstrukcyjny wykonany ze schodzących się promieniście dwuteowników stalowych okrawężonych od wewnątrz blachą stalową, wsparty na ścianie osłonowej zbiornika. Oparto na nim płytę żelbetonową dachu (z dużym okapem), krytą papą na lepiku. Pośrodku dachu świetlik-wywietrznik konstrukcji stalowej, z boków kryty stalowymi żaluzjami, od góry 8-połaciowym dachem stożkowym, drewnianym, krytym pierwotnie papą - obecnie również blachą stalową. Stolarka okienna trzonu drewniana, głowicy - metalowa, typu przemysłowego. Drzwi drewniane obite z zewnątrz blachą ocynkowaną, 2-skrzydłowe. Wewnętrzna komunikacja pionowa do kondygnacji podzbiornikowej pionową drabiną stalową (z obejmą z kątownika) usytuowaną mimośrodowo we wnętrzu trzonu. Wyżej do górnej krawędzi zbiornika - drabinami stalowymi, umieszczonymi w kominie przecinającym centrum zbiornika wody oraz na wewnętrznych ścianach korony trzonu i ściany osłonowej zbiornika. Posadzka przyziemia ceglana.

Plan: Trzon oparty w poziomie na planie koła, w pionie - stożka ściętego. Część zbiornikowa cylindryczna, przykryta stożkową płytą dachu ze świetlikiem-wywietrznikiem. Strop podzbiornikowy służy jako pomost roboczy dla obsługi zbiornika. W parterze umieszczono piec węglowy oraz zawory rurowe. Wokół zbiornika wody obejście - pomost roboczy. Do wieży przylega niewielka przybudówka, 1-kondygnacyjna, murowana z cegły, kryta drewnianym dachem i papą na lepiku, jednospadowym. Pełni rolę składu opału i podręcznego magazynu.

Bryła: 1-kondygnacyjna, niepodpiwniczona. Trzon stożkowy z cylindryczną głowicą o mocnym nawieszeniu nad trzonem, przykrytą stożkowym dachem o nachyleniu ok. 30°, zwieńczonym świetlikiem-wywietrznikiem cylindrycznym, przykrytym dachem stożkowym z drewnianym szczytem, obitym blachą stalową ocynkowaną. Portal wysunięty z bryły wieży.

Elewacje: Trzon - cegła nietynkowana, spoinowana z odsadzką 15cm na wys. ok. 0,6m. Na wys. ok. 2,1m szeroki gzyms ceglany, schodkowy. W linii przejścia trzonu w głowicę pasy schodkowych i arkadkowych gzymsów ceglanych. Okna trzonu symetryczne (4). W głowicy 8 prostokątnych okien, rozmieszczonych horyzontalnie, symetrycznie. Otwory okienne trzonu wieńczone łukiem odcinkowym. Nad progi i parapety okien trzonu ceglane. Portal neoromański, wieńczony gzymsem arkadkowym, ceglanym.

Instalacje: Elektryczna (oświetleniowa), grzewcza (piec węglowy), odgromowa, wodna, kanalizacyjna.

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Zbiornik wieżowy dla stacji kolejowej zbudowano celem zaopatrzenia parowozów w wodę trakcyjną. Wodę czerpie się ze studni kopanych, położonych w odległ. kilku metrów od wieży. Przy studni zbiorczej zbudowano przepompownię. Pierwotnie był to murowany prostokątny, 1-kondygnacyjny budynek, przykryty 2-spadowym, drewnianym, krytym papą dachem - pozostał po nim fundament, na planie 1,5x3,0m. Przepompownia ta wyposażona pierwotnie w pompy tłokowe o napędzie parowym, później elektrycznym, uległa zniszczeniu w latach 40-tych XXw. W jej miejsce zbudowano w połowie lat 50-tych XXw. nową przepompownię (murowana z cegły, o pow. ok. 20m², tynkowana, 1-kondygnacyjna, kryta dachem krokwiowo-płaskowym, drewnianym z dachówką ceramiczną). Wyposażono ją w pompy odśrodkowe o napędzie elektrycznym i rezerwową silnik spalinowy. Zrezygnowano z czerpania wody ze studzien kopanych. Rozbudowano ujęcie wody. Zgłębiono kilka studzien głębinowych - w pobliżu wieży i przepompowni. Wodę podawano do zbiornika wieżowego a dalej dla celów trakcji parowej grawitacyjnie do żurawi kranowych i hydrantów p-poż. Wodę z własnego ujęcia wykorzystywano również dla celów technicznych parowozowni - później lokomotywowni.

Wieża Kościarna prezentuje typ standardowego dla przełomu XIX/XXw. "grzybka" z mocno nadwieszoną głowicą betonową nad stożkowym, murowanym trzonem. Wzorców ikonograficznych architektury wież tego typu poszukiwać należy w tradycji średniowiecznego budownictwa obronnych wież zamkowych. Historyzm wyrażono językiem romanizmu. ...

C.d. w załączniku Nr 1

<p>14. Kubatura</p> <p>Kubatura wieży ok. 600 m³</p> <p>Pojemność zbiornika 100 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>powierzchnia zabudowy ok. 50 m²</p> <p>powierzchnia użytkowa ok. 45 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>kolejowa wieża wodna</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>nie użytkowana (od 1991 r.)</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W okresie eksploatacji wieży prace ograniczano do bieżącej konserwacji. W końcu lat 80-tych XXw. przeprowadzono remont obiektu. Zmieniono pokrycie dachu i świetlika: papę zastąpiono blachą stalową ocynkowaną. Wykonano rpbpty malarskie wewnętrzne i zewnętrzne. W stosunku do potrzeb zakres prac nie był wystarczający. W 1991 r. wyłączono obiekt z eksploatacji.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Fundamenty i mury trzonu pozostają w stanie bardzo dobrym. Głowica - występuje korozja betonu. Odpada otulina. Jej stan jest zły. Podobnie płyty stropodachu, gdzie widoczne jest już zbrojenie. Zbiornik wody skorodowany. Występują ubytki cegły na przykryciu portalu. Drabiny i stalowe elementy stolarki okiennej skorodowane. W oknach braki oszklenia. Niektóre przykryte dyktą. W drzwiach wejściowych uszkodzony zamek - wieża jest ogólnie dostępna. Instalacje uszkodzone. Odgromowa - zdewastowana. Właściciel, wyłączając obiekt z eksploatacji, nie opracował nowego programu użytkowego. W istocie wieża jest porzucona. Postępuje proces dewastacji.</p> <p>Z uwagi na położenie wieży na granicy ogródków działkowych, można rozważać funkcje rekreacyjne, gastronomiczne - także wobec pasażerów dworca kolejowego.</p> <p>Uwaga! Likwidacja wieży jest wykluczona. Dopuszczyć możliwość demontażu zbiornika wody celem powiększenia powierzchni użytkowej.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obiekt prezentuje wartości historyczne i kwalifikuje się do ochrony prawnej (wpis do rejestru zabytków) - źródło informacji archeologii przemysłowej i element kształtujący krajobraz kulturowy. - Właściciel winien opracować nowy program użytkowy obiektu. - Przeprowadzić remont zabezpieczający wieży. 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Karta ewidencyjna środków trwałych. Oddział Budynków PKP Leszno.

22. Biblioteka

- S. Januszewski, Wasserturme an den Bahnstrecken des Oderlandes - Eine Erbschaft der Zivilisation, XIXth International Congress of I.C.O.H.T.E.C., 1st - 6th September 1991, The Development of Technology in Traffic and Transport Systems. Conference Papers and Results.
- S. Januszewski, Wodociągowe wieże ciśnień woj. poznańskiego. Studium historyczno-konserwatorskie w: Sprawozdania BSiDZT S. Januszewski, Wrocław 1992, Nr 7, mnps.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst dr Stanisław Januszewski 15.10.1992 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki dr Stanisław Januszewski 15.10.1992 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. dr Stanisław Januszewski 15.10.1992 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów archiwum autora (także kalki)

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Nr 1 - dokumentacja fotograficzna oraz dokończenie tekstu z rubr. 12

Nr 2 - dokumentacja archiwalna i rysunkowa

1. Miejscowość

K O Ś C I A N

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Wodociągowa wieża ciśnień
Kolejowa

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja fotograficzna oraz dokończenie tekstu z rubr. 12

1. Widok wieży i przepompowni

2. Trzon i głowica

3. Wieża od strony
składu opału

4. Wieża od strony
studni głębinowej

VERTE!

c.d. tekstu z rubr. 12: ... W neoromańskich ciężkich formach utrzymano trzon wieży dźwigający lekką, dynamiczną formę partii zbiornikowej. Mocny kontrast geometrycznej, nowożytniej formy głowicy z tradycyjną, monumentalną formą podstawy stwarza wrażenie zaufania do techniki. Tak, językiem architektury i sztuki, podkreślono i wyeksponowano miejsce techniki w krajobrazie kulturowym.

Wkładkę założył: dr Stanisław Januszewski 15.10.1992 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora

Wzór ODZ 1985

1. ^{relikwint} elikt fundamentu
dawnej przepompowni
/z pocz. XX w./

2. Przepompownia wody

3. Podstawa trzomu

4. Portal

1. Miejscowość

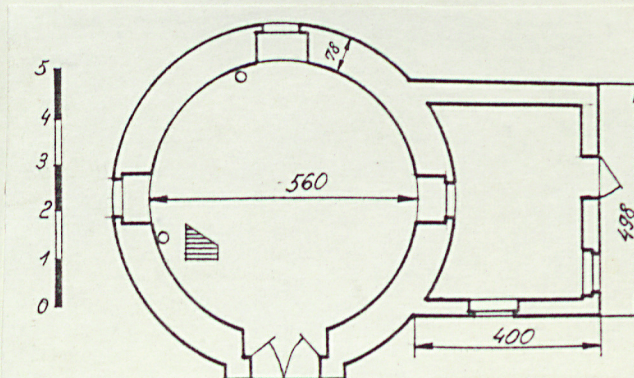
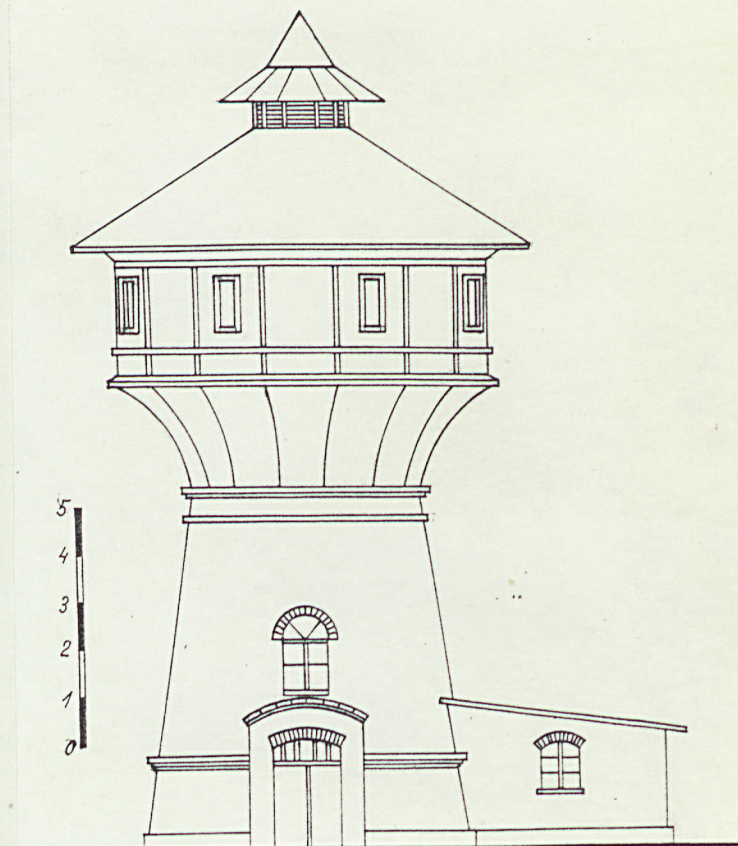
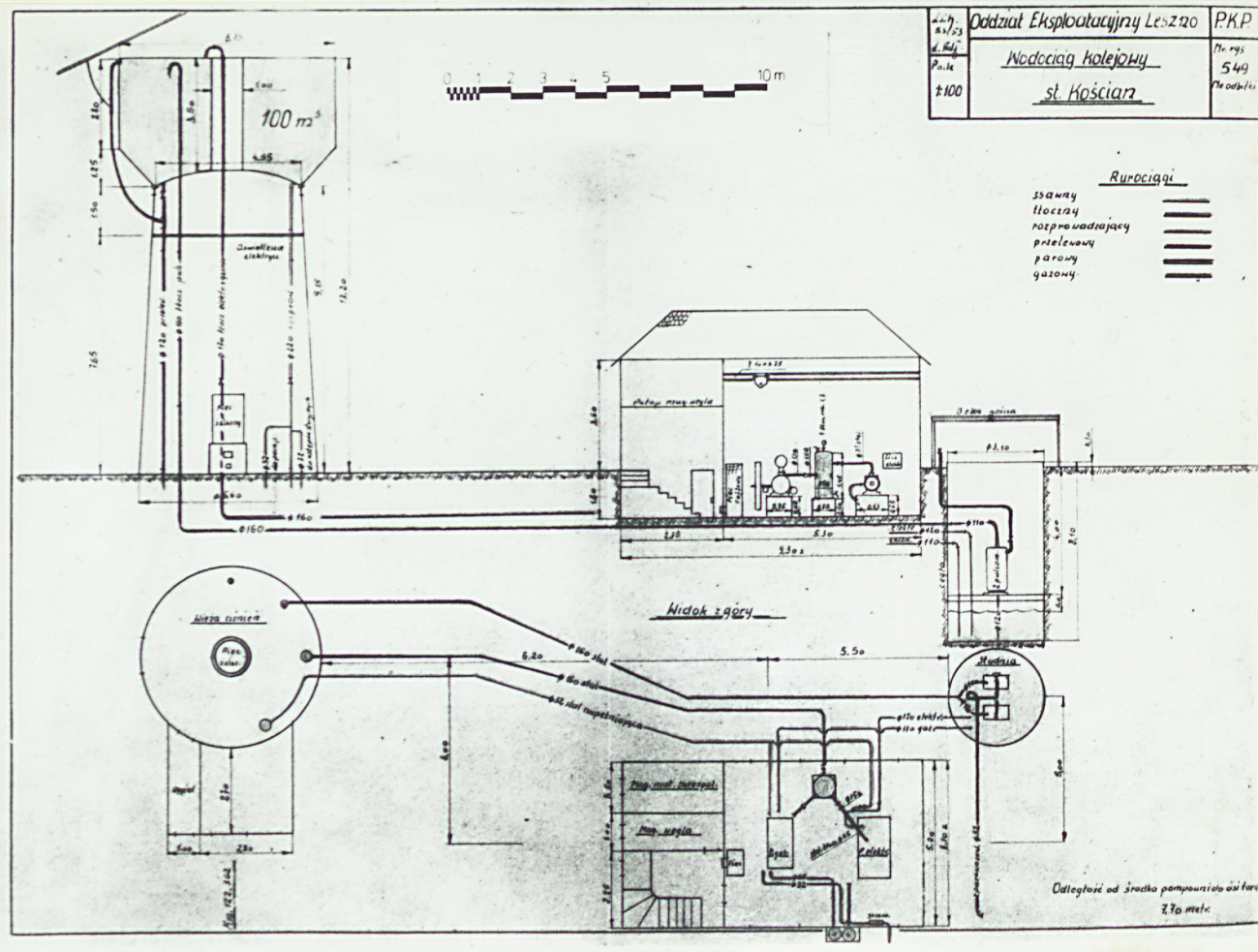
K O Ś C I A N

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Wodociągowa wieża ciśnien
Kolejowa

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

dokumentacja archiwalna /schemat technolog./ i rysunkowa-elewacja, rzut

1. Schemat technologiczny /studnia, przepompownia, wieża ciśnien/
kolejowej stacji wodnej. Dokumentacja z 1953 r. w: Oddział U-
rządzeń Technicznych - Lokomotywnia Leszno - negatyw w: ar-
chiwum autora karty ewidencyjnej.

Wkładkę założył: dr. Stanisław J. Jamszowski 30.09.1992 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora /także kalki/

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

WZOF ODZ 1978 r.